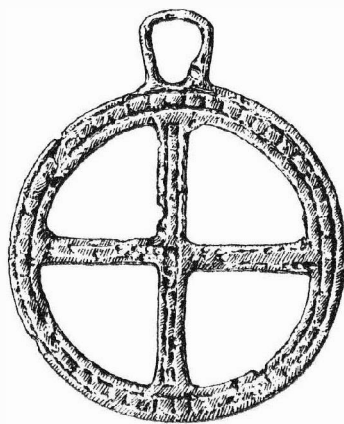

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
POBOČKA V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1967

BRNO 1968

nerpopulation auf Pohansko gab es bedeutende Größenunterschiede, manche Tiere waren viel größer, andere wiederum merklich kleiner, ja, verschiedentlich kann man von Zwerghühnern sprechen.

Das Haushuhn kam schon in differenzierter Form nach Mähren.

Die Hausgans, die man in Pohansko hielt, war bereits domestiziert. Sie war etwas kleiner als die Wildgans, ihr Ahne, und reichlich primitiv. Es ist anzunehmen, daß Pohansko in einer bestimmten Phase ein Domestikationszentrum gewesen sein mochte. Ob die auf dem Burgzentrum angetroffenen Entenvögel schon domestiziert waren oder ob es sich um Wildenten handelte, ist bei dem heutigen Stand unseres Wissens nur schwer zu entscheiden, allerdings spricht vieles dafür, daß es Wildenten waren.

Einige der wild lebenden Tiere in der Umgebung von Pohansko wurden von den Insassen des Burgzentrums des Fleisches wegen gejagt, so das Wildschwein, der Hirsch, der Ur, der Reh und Elch. Manche Vertreter der genannten Tiergattungen waren größer und stattlicher als ihr heutigen Nachfragen.

An Raubtieren konnte ich den Bär, Fuchs und Dachs feststellen. Sie unterscheiden sich nur wenig von den rezenten Arten.

Der Feldhase war auf Pohansko durch stattlichere Exemplare vertreten, als man heute in der Population von Südmähren antrifft. Vielleicht haben wir aber den Grund hierfür in der Tatsache zu sehen, daß der Hase heute in der Natur nicht die größten Altersgruppen erreicht, da er schon früher planmäßig abgeschossen wird.

In der Umgebung von Pohansko lebte auch der Biber, der seines kostbaren Pelzwerks und um des zu medizinischen Zwecken verwendeten Bibergeils gejagt wurde.

Die Anwesenheit von Wasservögeln im Arbeitsreich führt zu der Vermutung, daß man sich der Wildenten, Säger und Kraniche schon damals in Südmähren nahe der freien Wasserflächen bei den regelmäßigen Vogelzügen als Lockvögel bediente.

Daß Pohansko von weiten Wäldern umgeben war, belegen die Knochenreste von Waldtieren, so vom Elch, Bär, Hirsch u. a., die man hier antraf; die Anwesenheit von Fuchs, Dachs, Reh usw. spricht für eine Wald- oder Waldsteppenlandschaft in der Umgebung des Burgzentrums.

Die vom Menschen gerodeten Flächen wurden bebaut oder als Weide genutzt. Hierfür zeugen u. a. die Reste vom Feldhasen, vom Hamster, ganz besonders aber die von der Großtrappe. Daß man auch feuchte Plätze rodeten, die vermutlich als Wiesen dienten, macht die Anwesenheit des weißen Storchs wahrscheinlich.

MLADOHRADIŠTNÍ OSADA U VÉSEK

(okr. Uherské Hradiště)

ROBERT SNÁŠIL, Slovákcké muzeum, Uherské Hradiště

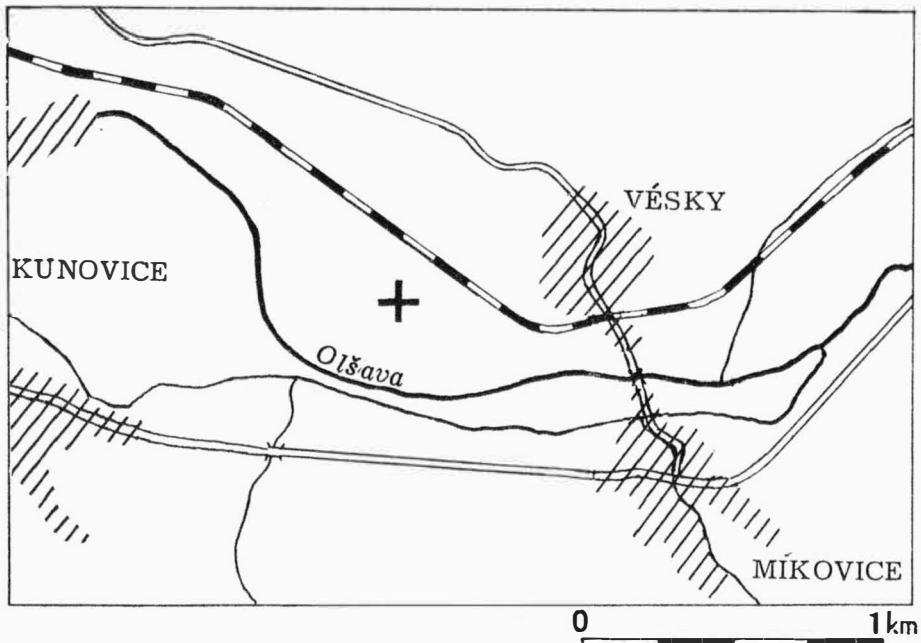
(Obr. 6, tab. 85—86)

Při hloubení odvodňovacího kanálu v katastru obce Vésky byla hloubicím strojem porušena mladohradištní sídlištní vrstva. Na podkladě hlášení se na místo dostavili pracovníci archeologického oddělení Slovákckého muzea v Uherském Hradišti a provedli zběžný průzkum profilů vrstvy.

Lokalita leží jihozápadně od Véseky, asi 500—600 m od křižovatky silnice Véska—Míkovice s železniční tratí Kunovice—Popovice, v polní trati Pastvisko, mezi železniční tratí a starým korytem řeky Olšavy. Podle speciální mapy leží lokalita ve čtverci 82—37 v části C. Průběh výkopu kanálu sleduje směr S—J.

V profilu výkopu byla zjištěna souvislá černá kulturní vrstva asi 60 cm silná, která se táhne v délce přes 100 m. Horní okraj vrstvy je od dnešního povrchu v hloubce 120—140 cm. Vrstva, která je kryta hnědozemí, byla vyplněna množstvím střepového materiálu, zvířecími kostmi a přepálenými pískovcovými kameny. Výkopem byly přerézány zahloubené sídlištní objekty, některé s otopným zařízením i samostatné pece. Ve vzdálenosti asi 25 m od konce souvislé vrstvy, směrem k bývalému korytu Olšavy, byla přerézána kopulovitá hliněná pec.

Sběrem z profilů byl získán zvířecí osteologický materiál, část parohu s odříznutým hrotem a železný nůž, jehož hřbet je souběžný s ostřím. Hrot nože chybí. Řap, který není rovněž cele zachován, je od hřbetu zkosen, od ostří odsazen. Profil nože je trojúhelníkovitý, profil řapu obdélníkovitý (celková zachovalá délka — 12,6 cm, výška — 1,5 cm, síla hřbetu — 0,4 cm, délka řapu — 1,9 cm). Získané střepy nádob jsou převážně silnostěnné (0,8—1 cm), zhotovené z hrubého zrnitého materiálu, ostřené většinou zrnky písku a kaménky. Někdy se objevuje v materiálu i slída. Vypálení není příliš dobré. Téměř všechny střepy z výdutí nádob jsou zdobeny obvodovým rýhováním a brázděním. Ve výzdobě výdutí se vůbec neobjevuje vlnovka. Z jiných prvků jsou pouze

Obr. 6.

Véska (okr. Uherské Hradiště). Mladohradištní osada, situační plán. + — poloha naleziště. — Die jüngerburgwallzeitliche Siedlung, Situationsplan + — Lage der Siedlung.

na jednom střepe zastoupeny vedle obvodových rýh ještě šikmé záseky. Povrch střepe je zbarven šedavými odstíny, barva lomu na jednotlivých střepech je nestejná.

Okrajové střepe nádob jsou vysoké (1,5–2,6 cm), hrdla jsou žlábkovitě prohnutá. Vnější strany okrajů jsou všechny zdobeny buď obvodovým rýhováním a brázdováním nebo jednoduchou hlubokou a širokou otevřenou vlnicí. Horní části okrajů jsou více nebo méně zkoseny dovnitř. Zlomky ode dna nádob nesou stopy podsýpky. Na jednom dně je tzv. hrnčířská plasticky vystupující značka, tvořená nepravidelným kruhem, členěným rovněž nepravidelně umístěnými paprsky na několik částí. Zdá se, že při výrobě byla nádoba na kruhu poněkud posunuta, takže původní tvar značky — kolo se šesti loukotěmi, byl zkrácen. Nasvědčují tomu jednak dva průsečíky úseček, jednak částečné zdvojení obvodového kruhu. (Nálezy nejsou inventované.)

Keramikou, která vykazuje jednotný charakter, můžeme časově zařadit do druhé poloviny 12. století.

Tato dosud neregistrovaná lokalita je v katastru Véseky první zjištěnou slovanskou lokalitou. Nejblíže mladohradištní sídliště bylo zjištěno v roce 1965 na katastru obce Kunovice v polní trati „Hrabůvky“.¹ Obě lokality, které jsou vzdáleny asi 400 m, dělí od sebe řeka Olšava. Véské sídliště leží na pravém, kunovické na levém břehu řeky.

Poznámka:

¹ R. Snášil, Archeologické zjišťovací a záchranné výzkumy Slovákého muzea v roce 1965, Národopisný sborník Slovácko 1965, 151.

EINE SIEDLUNG AUS DER JÜNGEREN BURGWALLZEIT BEI VÉSKY (Bez. Uherské Hradiště)

In der Gemarkung der Gemeinde Véska (Bez. Uherské Hradiště) auf der Ortsflur Pastviště störte man bei der Aushebung eines Entwässerungsgrabens eine jüngerburgwallzeitliche Siedlungsschicht, die sich über mehr als 100 m erstreckt. Die Schicht ist rund 60 cm mächtig und ihr oberer Rand liegt 120–140 cm unter der heutigen Oberfläche. In den Profilwänden konnte man eingetiefte Objekte, einigemal mit Feuerstellen, feststellen und selbstständige Öfen. Schon außerhalb der zusammenhängenden Siedlungsschicht etwa 25 m näher an das ehemalige Flußbett der Olšava gerückt, entdeckte man eine gewölbte Ofendecke aus Lehm. Die Schicht und die Auffüllung der Objekte bargen Keramikscherben, Tierknochen und verglühte Sandsteine. Die hier angetroffene Keramik zeigt ein einheitliches Gepräge. Die Wandungsscherben tragen auf der Ausbauchung um-

laufende Rillen und Kehlen als Verzierung. Den hohen Rand zieren Ritzlinien, Furchen- und Wellenlinien. Man entdeckte auch eine Bodenscherbe mit einer sog. Töpfermarke in Form eines unregelmäßigen strahlenförmig gegliederten Rads. Aufgrund des angetroffenen Scherbenmaterials konnte die Siedlung in die zweite Hälfte des 12. Jhs. datiert werden. In der Gemarkung Véska ist diese Siedlung bislang die einzige slawische Fundstätte. Sie ist mit der jüngerburgwallzeitlichen Siedlung in der Gemarkung Kunovice — Flur Hrabůvky — benachbart und ungefähr 400 m von ihr entfernt. Der Fluß Olšava trennt die beiden Siedelplätze voneinander.

VÝZKUM MLADOHRADIŠTNÍ OSADY V MOHELNICI (okr. Šumperk)

VLADIMÍR GOŠ, Vlastivědné muzeum, Mohelnice

(Tab. 87)

V září 1967 proběhla druhá výzkumná sezóna na sídlišti z mladší doby hradištní v Mohelnici — za střední zemědělsko-technickou školou. Lokalita leží na jižním okraji města a západně od státní silnice Loštice—Mohelnice. Na jihu je ohraničena potokem, který je v polích uložen v drenážích, na severu přechází v sídliště lužické kultury. Na východě pokračuje v zahradě SZTŠ a na západě přiléhá k plotům osady Dolní Krčmy.

Byla prozkoumána plocha 300 m² a dvěma výzkumnými sezónami jsme zachytili severní okraj osady. Kulturní vrstvu tvoří černá popelovitá hlína 80 cm silná, která velmi ztěžuje identifikaci jednotlivých staveb. Jak vyplývá z našich dosavadních poznatků, byly na pokraji osady budovány nadzemní objekty, ze kterých se zachovaly nepravidelné shluky kamenů se střepy a kostmi. Do žlutého podloží se zahlubovaly jen dvě jámy. Mezi kamennými destrukcemi v hloubce 65 cm pod dnešním povrchem byla zachycena kostra ženy, staré 40—50 let.¹ Ležela na levém boku s nohama přitáženými k tělu, levou rukou pod hlavou a pravou v klíně.

Většina keramiky byla vyrobena z tuhé hlíny nebo z písčité hlíny promísené kousičky tuhy. Na sídlišti byly přímo nalezeny hrudky tuhy a ve výzkumné sezóně roku 1966 byla zachycena kotlovitá jáma, celá naplněná grafitem. Největší část keramických zlomků můžeme roztrždit do tří velkých skupin. Do první bychom mohli zařadit nádoby s okraji prostě ven vykloněnými a kolmo nebo šikmo seříznutými. Do druhé nádoby s okraji vzhůru vytaženými a od hrdla oddělenými trojúhelníkovitou lištou a konečně do třetí zbytky masivních zásobnicových nádob. Asi třetina nádob má na dnech značky, které mají velmi rozmanité vzory.

Při výzkumu bylo prozatím nalezeno jen velmi málo železných předmětů, několik nožů, prostá sekerka Dostálova V. typu,² talíř, bronzová esovitá záušnice. Kousky železné strusky svědčí o místní kovářské výrobě.

Podle dosavadního stavu výzkumu můžeme říci, že hlavní osídlení zde probíhalo v 11. až 1. pol. 13. stol., v nejspodnější vrstvě byly zachyceny střepy, které bychom mohli připsat 10. a snad již 2. pol. 9. stol. Výzkum bude v příštích letech pokračovat jižním směrem k centru osady a snad se nám podaří zachytit některý více zahloubený a charakteristický objekt.

Dále byly zachyceny stopy kultury nálevkovitých pohárů, zvoncovitých pohárů, lužické a latéské.

Poznámky:

¹ Děkuji dr. M. Stloukalovi za laskavé určení kosterního materiálu.

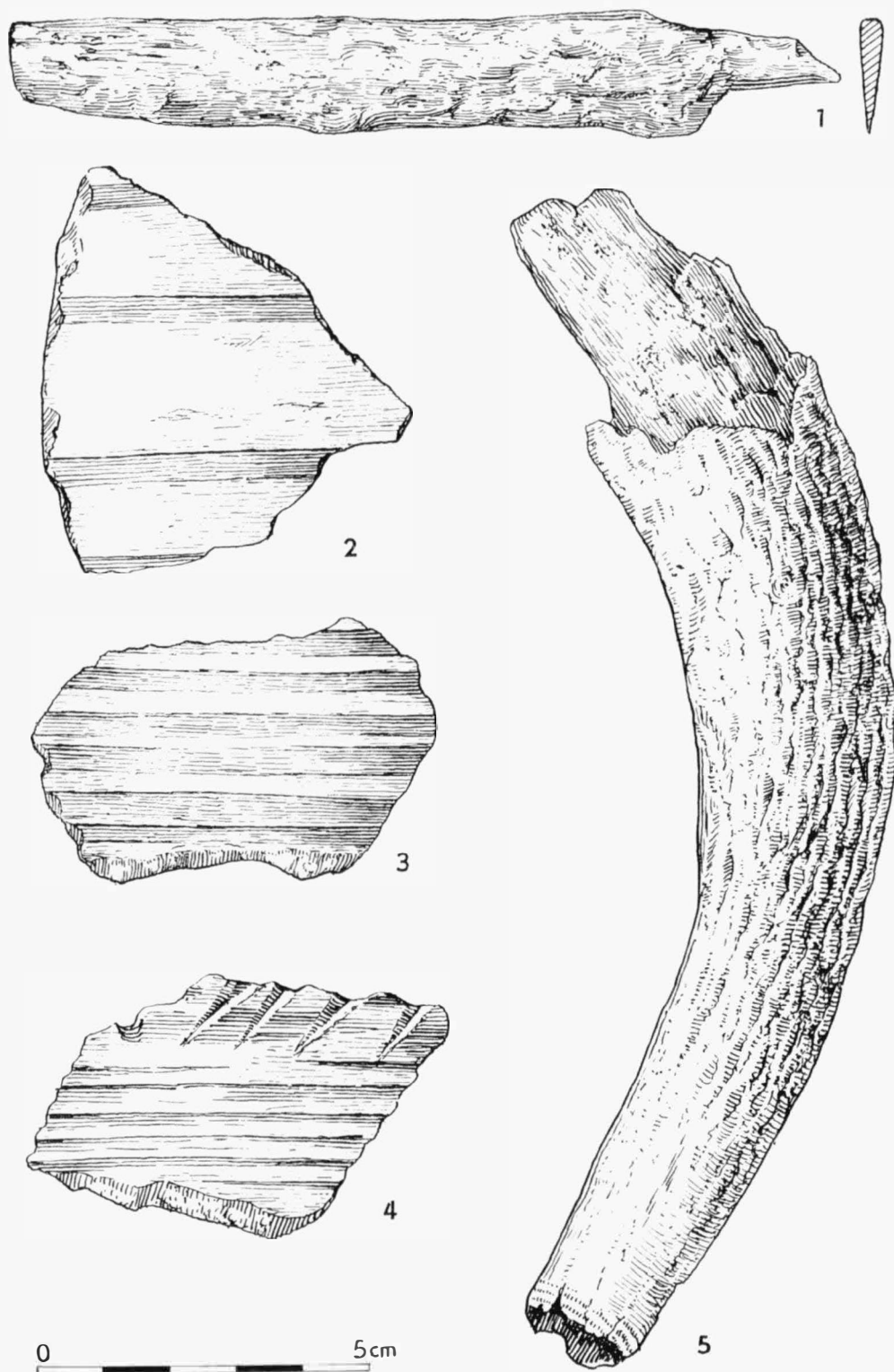
² B. Dostál, Slovanská pohřebiště ze střední doby hradištní na Moravě, Praha 1966, 72.

DIE AUSGRABUNG DER JÜNGERBURGWALLZEITLICHEN SIEDLUNG IN MOHELNICE (Bez. Šumperk)

Im September 1967 verlief die zweite Grabungskampagne in der jüngerburgwallzeitlichen Siedlung in Mohelnice im Bereich hinter der Landwirtschaftlich-technischen Mittelschule. Der Fundort liegt am südlichen Rande der Stadt, westlich der Staatsstraße Loštice—Mohelnice. In Süden bildet ein Bach die Grenze, der in den Feldern in Dräns geleitet wird, im Norden schließt die Siedlung an einen Siedelplatz der Lausitzer Kultur an, im Osten setzt sie im Garten der Landwirtschaftlich-technischen Mittelschule fort und im Westen breitet sie sich bis zu den Zäunen der Gemeinde Dolní Krčma aus.

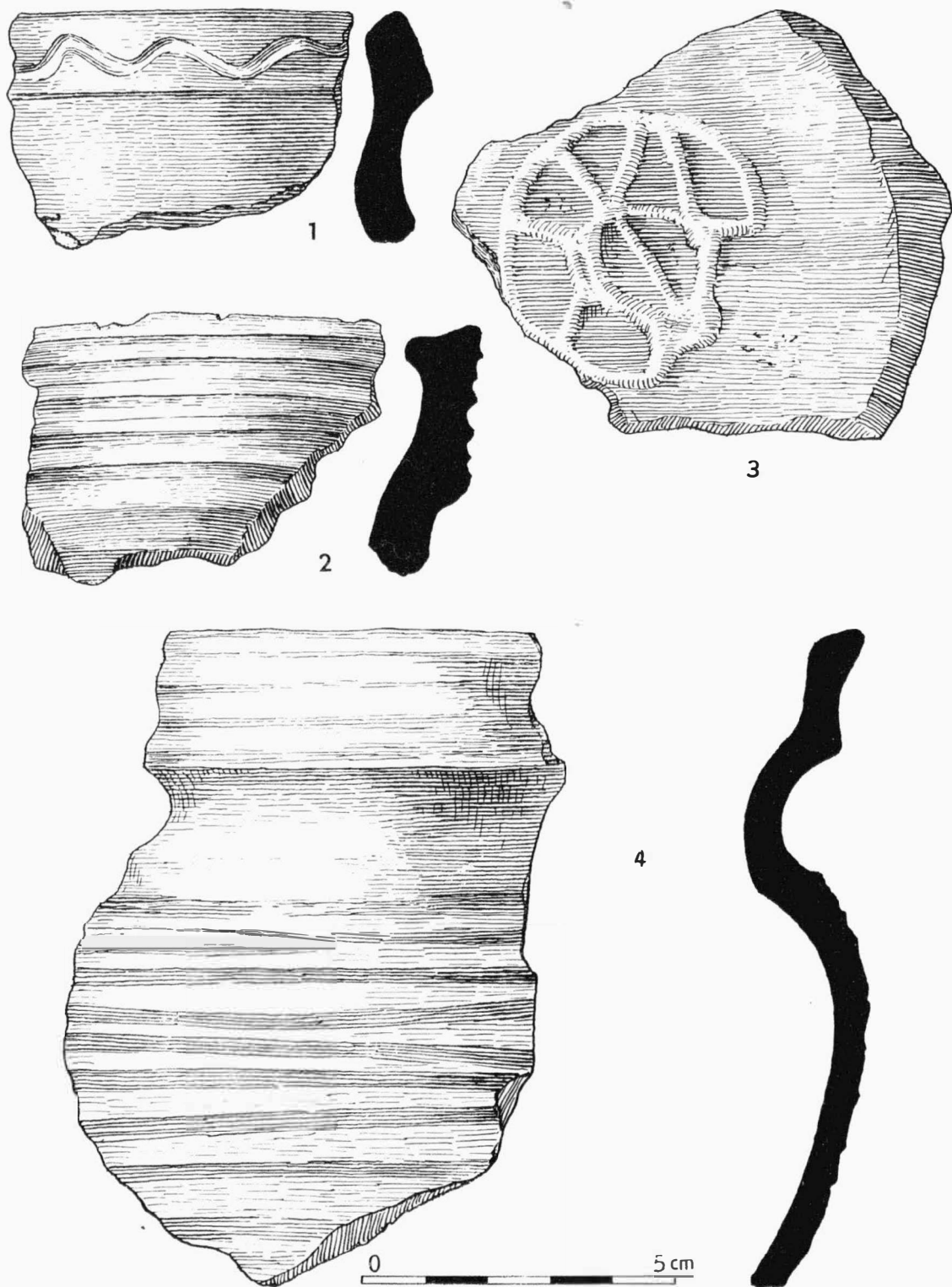
PŘEHLED VÝZKUMŮ 1967

Vydává: Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: Prof. dr. Josef Poulik, DrSc.
Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Řihovský
Překlady: Helena Plátková
Kresby: B. Ludíková, tab. 1—3 dr. B. Klima, tab. 8, 11—13 S. Ševčík
Na titulní obálce: Bronzový závěsek ze slovanského hradiska v Mikulčicích
Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21
Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné
59/104/68.

Tab. 85.

Věsky (okr. Uherské Hradiště). Nálezy z mladohradištní osady. ← Funde aus der jüngerbronzewallzeitlichen Siedlung

Tab. 86.

Věsky (okr. Uherské Hradiště). Nálezy z mladohradištní osady. — Funde aus der jüngerburgwallzeitlichen Siedlung